

MEMO

Van Cluster Versterking Bestuur en Organisatie
Aan Griffie
Datum 31 oktober 2022
Kenmerk
Betreft Beantwoording technische vragen Begroting 2023

Contactpersoon

Dhr. G. Hagoort (financiën) en
 S. Goud (beleid)
T 078 770 4155
E ga.hagoort@dordrecht.nl

	BVD (1)	
		Wethouder Heijkoop
1	Wat zijn de financiële consequenties voor de begroting 2023 als we de minimale weerstandsratio van 1,0 naar 1,4 verhogen? Dit om een stukje inflatie te compenseren op de door de gemeente gelopen risico's.	Ophoging van de ratio naar 1,4 verkleint deze surplusruimte naar € 6,0 miljoen (€ 40,6 - € 34,6). Financiële consequentie is dat de ophoging van de ratio de surplusruimte verkleint met € 9,9 miljoen.
		Wethouder Heijkoop
2	In de risicoparagraaf wordt gesproken over € 24,7 miljoen risicobedrag. Waarom zit er de borgstelling van HVC (€ 26 miljoen) niet in dit bedrag? Kunt u nader toelichting waarom de gemeente hiervoor geen risicobedrag hanteert.	Wij verwijzen hiervoor naar de tekst in de financieringsparagraaf onder het garantierisico : "Bij HVC is er momenteel geen groot garantierisico. De bedrijfsresultaten en -prognoses zijn verbeterd. Als dit verandert, zal eerst onder andere naar tarieven gekeken moeten worden."
		Wethouder Heijkoop
3	De provincie in haar toezichthoudende taak geeft aan dat structurele uitgaven uit structurele inkomsten gefinancierd worden. Bij de gemeente Dordrecht is het niet altijd het geval (begroting 2023). Kunt uitleggen waar het verschil van inzicht in zit?	Rekening houdend met de posten die wij als incidenteel hebben aangemerkt, worden in de Begroting 2023, 2024 en 2025 de structurele uitgaven gedekt door structurele inkomsten; zie hiervoor het overzicht op blz. 186 van de Begroting 2023. Het toezicht door de provincie hierop is aangescherpt. Op enkele posten heeft de provincie na haar eerste beoordeling aanvullende toelichting gevraagd en wij gaan daarover in overleg met de provincie.

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

		<p>Het uiteindelijk oordeel van de provincie volgt in de toezichtsbrief over de Begroting 2023 die na vaststelling van de begroting door de raad maar voor het einde van 2022 zal worden ontvangen.</p> <p>Overigens is het niet ongebruikelijk te werken met incidentele baten en lasten. Ook in vorige raadsperioden gebeurde dit, evenals bij de meeste andere gemeenten. Ook het Rijk stelt regelmatige tijdelijke budgetten beschikbaar.</p>
		Wethouder de Jonge
4	<p>De Rijksoverheid stelt dat 2050 de datum Nederland CO2 neutraal moet zijn. De gemeente Dordrecht daartegen heeft de doelstelling al in 2040 te willen realiseren (versneld uitvoeren). Gaat dit niet ten koste van extra of andere investeringen en/of het mislopen van technologische ontwikkelingen die de komende jaren beschikbaar komen?</p>	<p>Dat is lastig te zeggen maar de energietransitie en route naar klimaatneutraal vraagt veel investeringen (ongeacht of het einddoel in 2040 of 2050 ligt). Tegelijkertijd leveren deze investeringen niet alleen een bijdragen aan de toekomstbestendigheid van onze stad maar stimuleren ook innovatie, arbeidsmarkt en ook het betaalbaar houden van de energierekening in deze energiecrisis. Met de investeringen die we nu doen creëren we een klimaat waarin we niet alleen nu handelen maar juist ook ruimte ontstaat om innovatieve ideeën en nieuwe ontwikkelingen goed toe te kunnen passen. De investeringen die we in onze regio in warmte hebben gedaan, hebben er mede toe geleid dat er 22mln SAH-subsidie is binnengehaald voor de versnelde aansluiting van corporatiewoningen bijvoorbeeld.</p> <p>De programma's en plannen die we inzetten op weg naar 2040 zijn niet in beton gegoten en zullen we periodiek evalueren op actualiteit, waaronder technologische ontwikkelingen, en waar nodig hierop aanpassen. Het uitgangspunt voor onze investeringen is dat we inzetten op spijtvrije keuzes die ruimte laten voor doorontwikkeling.</p>
	CU-SGP	
		Wethouder Heijkoop
5	<p>P.7 (pdf) Is voor de middelen uit het gemeentefonds zowel de stijging van het aantal inwoners als de relatieve groei van belang of alleen de relatieve groei?</p>	<p>Het gaat hier met name om de stijging van het aantal inwoners.</p> <p>De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende gewicht per maatstaf (bedrag per eenheid). De som van deze producten, de zogenaamde uitkeringsbasis, wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor. Door de groei van bijvoorbeeld het aantal inwoners neemt de uitkeringsbasis toe.</p>

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

		Vanaf 2023 is de absolute groei van de maatstaf 'inwoners' verhoogd naar 122.000 wat een direct effect heeft op de voluminamutaties. Voor de verdeling van het gemeentefonds wordt gerekend met de maatstaf inwoners gebaseerd op het aantal eenheden.
		Wethouder Heijkoop
6	P.91 Gevolgen inflatie. Bij de technische briefing kwam ter sprake dat de inflatiecijfers zijn gebaseerd op CEP en niet op MEV vanwege de late verschijningsdatum van MEV. In CEP is de verwachte CPI voor 2022 5,2% en voor 2023 2,4%. In MEV is die verwachting bijgesteld naar 9,9% in 2022 en 2,6% in 2023. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de begroting van Dordrecht?	Voor de Begroting 2023 betekent dit dat de huidige gehanteerde index van 6,3% feitelijk 0,2% (2,4% - 2,2%) te laag is ingeschat op basis van de laatste prognoses van het CPB. De hogere inflatie voor 2022 zet extra druk op de prijsgevoelige budgetten voor 2022.
		Wethouder Heijkoop
7	P. 116 Wat betreft de kostendekkendheid van bepaalde heffingen valt op dat het dekkingspercentage in veel gevallen omhoog is gegaan. Zijn er bepaalde streefgetallen voor kostendekkendheid?	De bovengrens is wettelijk (Gemeentewet) bepaald op maximaal 100% kostendekkend op begrotingsbasis. Een harde ondergrens is er niet, deze maakt jaarlijks onderdeel uit van de afwegingen bij de kadernota en/of begroting. Volledigheidshalve verwijzen we ook naar met name paragraaf 3.4 van de Nota Lokale Heffingen 2021 .
		Wethouder
8	p. 120 Beheersmaatregel energie. Kan iets meer toegelicht worden hoe de genoemde strategie werkt? Heeft gemeente Dordrecht zelf een actieve rol in de strategie of is dit de strategie van de nieuwe energieleverancier?	In de aanbestedingsstukken is reeds de gewenste inkoopstrategie opgenomen. De energieleveranciers voor gas en elektra zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze vooraf vastgelegde inkoopstrategie. We betalen aan de energieleveranciers een gemiddelde prijs van de verschillende inkoopmomenten gedurende het jaar, daardoor zijn we minder afhankelijk van schommelingen in energieprijzen gedurende het jaar die door diverse omstandigheden kunnen ontstaan.
	VSP	
		Wethouder Heijkoop
9	Kan de concreetheid van de activiteiten/mijlpalen om de doelstellingen te behalen, verbeterd worden? Het monitoren	In elk van de zes begrotingsprogramma's zijn meerdere langjarige doelstellingen opgenomen, met daaronder activiteiten gericht op 2023 die bijdragen aan deze

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	van de voortgang (Burap/Jaarrekening) zal hiermee een positieve impuls krijgen.	doelstellingen. Alle titels van de activiteiten zijn in actieve vorm geschreven mét daarbij ook een beknopte toelichting. De activiteiten zijn -ten tijde van schrijven medio 2022- zo concreet als mogelijk opgesteld. Tegelijkertijd treden deze niet teveel in detail conform de afspraken uit de Nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026. De Bestuursrapportage 2023 is een afwijkingenrapportage, waarop alleen op afwijkingen wordt gerapporteerd ten aanzien van de voortgang van deze activiteiten. De Jaarstukken 2023 zal daarnaast op alle activiteiten een verantwoording geven (zoals besproken in de laatste Auditcommissie).
		Wethouder Heijkoop
10	<u>Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht</u> Pag.25. De 0-waarde initiatieven was 33%, de actuele waarde 21% en de streefwaarde hoger dan de 0-waarde. A.Wat was de reden van de daling naar 21%? B.Wat is/wordt gedaan om de streefwaarde van 33% of hoger te behalen?	De aanvullende indicatoren uit de Begroting 2023, waaronder de indicatoren over initiatieven, komen uit de vorige bestuurs- en raadsperiode en hadden betrekking op de meerjarige doelstellingen van vorige begrotingen. Conform afspraken met de Auditcommissie en verwerkt in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026, zijn deze indicatoren nog eenmaal hier opgenomen. Na de begroting zal een herijking plaatsvinden om te zien welke indicatoren nog passend zijn, welke we missen en welke overbodig zijn. Ten aanzien van de 0-waarde (33%) van initiatieven is deze meting gedaan in 2019 en de laatste meting heeft plaatsgevonden in 2021 (21%). Deze is destijds reeds opgenomen in de jaarstukken en begroting. De lagere score destijds was een gevolg van de score die deelnemers uit het bewonerspanel hebben gegeven. In de Jaartukken over 2022 wordt nog eenmaal gerapporteerd over de indicatoren met streefwaarde 2022. Daarbij zal, in overleg met het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD), een afsluitende meting worden gedaan op aanvullende indicatoren waar dit mogelijk is.
		Wethouder Heijkoop
11	Pag.27. Het product stelposten 2023 bedraagt 3,176 mio, in 2024 9,247 mio en vervolgens weer een daling. Wat is de reden voor de grote stijging in 2024 en vervolgens weer de daling?	De fluctuatie op het product stelposten komt voort uit de extra besparing in het jeugd domein van in 2024 € 100 miljoen, oplopend naar € 500 miljoen in 2025 en 2026, en structureel € 511 miljoen vanaf 2027. De besparing is een rijksverantwoordelijkheid. Het Rijk is aan zet om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen als aanvulling op de beoogde Hervormingsagenda. Het gaat

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

		om maatregelen waarbij gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden.
		Wethouder Merx
12	<u>Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht.</u> Pag.31 A.Met hoeveel fte wordt Handhaving in 2023 uitgebreid ten opzichte van 2022? B.Op welke wijze wordt de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid van de handhavers verhoogd?	A. Circa 6 – 8 FTE. In het voorjaar van 2023 leggen wij een voorstel aan de raad voor over de uitbreiding van handhaving. Hierin nemen wij op hoe we de uitbreiding willen vormgeven, in aantal en binnen welke domeinen de handhavers worden ingezet. B. De zichtbaarheid van handhavers gaan we vergroten door nog meer te voet en op de fiets aanwezig te zijn in de wijken en door op de juiste momenten en plekken aanwezig te zijn waar contact met bewoners en ondernemers mogelijk is. Doordat we de handhavers in dienst gaan nemen, verwachten we dat ze langer blijven werken bij de gemeente Dordrecht. Hierdoor kunnen de handhavers over een langere tijd hun contacten in de wijk versterken.
		Wethouder de Jonge
13	<u>Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht</u> Pag.42 Een van de activiteiten is voor 2030 16.000 woningen met EFG-label uit te faseren. Wat is de concrete doelstelling voor 2023?	We zetten in op een goede samenwerking met de corporaties om hun EFG-label bezit uit te faseren en te verduurzamen en komen nog met een plan van aanpak voor het verder stimuleren van labelstappen bij particuliere huiseigenaren en -verhuurders. Een meer uitgewerkte aanpak inclusief doelstellingen volgt dus nog.
		Wethouder Heijkoop
14	<u>Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht</u> Pag.57 Hoe gaat het college er voor zorgen dat ook bij ouderen financiële maar ook andere problemen tijdig gesignaleerd worden en er passende ondersteuning aangeboden kan worden? En welk bedrag is hiervoor uitgetrokken?	Signalering en toeleiding naar hulp voor alle inwoners, is een belangrijk thema in ons beleid in het sociaal domein. Het gaat dan om hulp en ondersteuning op alle leefgebieden. Hulp en toeleiding zal een belangrijk onderdeel worden van het integraal beleidsplan sociaal domein. Een specifieke interventie met als belangrijke doelgroep ouderen zijn de "Sociaal Makelaars" die ouderen begeleiden naar passende welzijnsactiviteiten en (informele)hulp, waaronder financiële hulp en ondersteuning. De Sociaal makelaars zijn recent uitgebreid in capaciteit en actief bij de huisartsen. Via "Sociaal Recept" worden inwoners verwezen naar welzijnsactiviteiten en informele hulp. Daarnaast worden signalerende huisbezoeken uitgevoerd bij inwoners van 75+. Op vindplekken,

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

		<p>waar veel ouderen komen, zetten we extra in op het trainen van vrijwilligers op het gebied van signaleren en doorverwijzen.</p> <p>Specifiek op financiële ondersteuning, zoals is toegelicht in ons voorstel "Vervolg Programma Samen Tegen Armoede", gaan de adviseurs geldzaken zich meer richten op het bereiken van ouderen. Veel ouderen met een klein pensioen tot 130% van het WSM, hebben de energietoeslag aangevraagd bij de SDD. Hierdoor zijn contactgegevens beschikbaar om de aanvragers ook actief te benaderen voor andere minimaregelingen.</p> <p>Tevens staat voorgesteld in het raadsvoorstel "Vervolg Programma Armoede" dat wij extra inzetten op effectieve signalering door de aansluiting te stimuleren van zorgpartners, oa. in de ouderenzorg op de z.g.n. Ketenaanpak. Doel hiervan is dat deze zorgpartners beter kunnen signaleren en doorverwijzen naar hulp bij geldzaken.</p> <p>Voor de optimalisering van signalering en toeleiding van financiële problemen is programmaliijn 1 opgesteld. In totaal is hiervoor gereserveerd: 550.000.-.</p>
		Wethouder (n.v.t.)
15	<p>Pag.58 Een aantal minimaregelingen wordt uitgebreid, zodat meer inwoners geholpen kunnen worden. Waar wordt aan gedacht, naast het wegnemen van drempels om aan sport deel te nemen?</p>	<p>Vraag is vervallen in overleg tussen griffie en raadslid</p>
		Wethouder Heijkoop
16	<p>Pag.59 Waaruit bestaat het faciliteren dat elk kind met een zwemdiploma de basisschool kan verlaten? Vanaf wanneer wordt een start gemaakt met deze activiteit?</p>	<p>Het betreft een vangnet voor kinderen die in groep 5-6 hun zwemdiploma A nog niet hebben gehaald. Aansluitend op school vertrekt er een bus naar de sportboulevard. Een ouder/verzorger moet het kind vergezellen in de bus en zwembad. Opgeven gaat via school. Het is <u>het vervolg van de succesvolle</u> pilot van de afgelopen twee schooljaren. In de volgende fase gaat de bus niet meer per school, maar per wijk. Er gaan daardoor meer kinderen meedoen.</p>

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

		Wethouder Burggraaf
17	<u>Bouwend en Bereikbaar Dordrecht</u> Pag.81 Hoeveel van de te bouwen woningen, wij lazten 1000 per jaar, komen beschikbaar voor ouderenhuisvesting? Is dit uit te splitsen naar sociale huurwoningen, overige huurwoningen en koopwoningen?	In het ambitiedocument Wonen en zorg voor senioren is een indicatief cijfer van de behoefte aan nieuwe seniorenwoningen in onze gemeente genoemd van een duizendtal tot 2030: 700 nultreden- en 300 geclusterde woningen. Dit cijfer is gebaseerd op landelijke cijfers en het aantal inwoners in Dordrecht. Momenteel ontbreken nadere gegevens over de behoefte en hoeveel woningen per jaar in ons bouwprogramma beschikbaar komen specifiek voor senioren en over verschillende prijs- en eigendomsklassen. Dit is ook lastig uit te splitsen, omdat nieuwbouwwoningen veelal ook geschikt zijn voor senioren zeker daar waar het (nultreden) appartementen betreft en conform onze doelstelling woningen levensloopbestendig zijn gebouwd. Het college verwacht, dat de differentiatie in ons gehele woningbouwprogramma over verschillende prijsklassen en eigendomssituaties daarenboven bijdraagt aan de beschikbaarheid van gepaste woningen ook voor senioren. In 2023 zal naar verwachting meer helderheid ontstaan over behoefte en productie van seniorenwoningen naar aanleiding van de afspraak tussen Rijk en provincie over woon-zorgvisies voor aandachtsgroepen.
	VVD	
		Wethouders De Jonge en Van der Linden
18	Programma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht Doelstelling 1: Het intensiveren van de vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte. <ul style="list-style-type: none"> • Wanneer is groene verduurzaming succesvol. kunt u dat opnemen in de begroting of als indicator? • Zijn er focusgebieden in de begroting om te vergroenen bijv. dordtwijkzone, Spoorzone of ook meer bomen in woonwijken?	<ul style="list-style-type: none"> • Het uiteindelijke doel is om alle gebieden in de stad gemiddeld een 25% tot 40% groenblauwe inrichting te geven en die groenblauw ingerichte gebieden zoveel mogelijk met elkaar te verbinden. Willen we als Dordrecht dit doel halen dan vraagt dat een extra inspanning voor de hele stad. Dit betekent dat ieder nieuw plan bij draagt aan de groeninrichting, ongeacht of de buurt of straat al voldoende groen heeft. Hoeveel wordt bepaald in de (op te stellen) regel groenblauw. Daarnaast moet die groeninrichting aan kwaliteitseisen voldoen. Die kwaliteit wordt beschreven in de (op te stellen) beleidsregel groenblauw. • Focusgebieden zijn de Dordwijkzone, Wantijzone, Spoorzone, maar ook bestaande buurten als er projecten spelen waarbij we kunnen aanhaken, bijv.

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	<p>Doelstelling 3 In de begroting staat niet wanneer het mogelijk zal worden om zonnepanelen in de binnenstad te installeren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunt u vertellen wat u hiervoor in 2023 gaat doen? • Er wordt veel gesproken over klimaatneutraal naar 2040 en doelen voor 2030. kunt u de doelstellingen voor 2023 hierin weergeven op bijv. Benodigde energiebesparing, aansluitingen op het warmtenet of verlaging aantal EFG labels? 	<p>met Meerjaren Onderhoudsprogramma (MOP) projecten. Zoals op dit moment wordt gedaan in de Vogelbuurt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het zonoffensief dat nu wordt uitgewerkt door de ECD wordt ook een aanpak voor de vraagstukken in de binnenstad uitgewerkt. Samen met collega's van onder andere monumenten en de OZHZ wordt gekeken welke mogelijkheden en alternatieven er zijn voor inwoners van de binnenstad om zoveel mogelijk van opwek via PV te kunnen profiteren. • De doelstellingen voor 2023 tot en met 2026 en op hoofdlijnen voor 2030 en 2040 worden uitgewerkt in een (door)startnotitie voor het programma energietransitie inclusief het doorzetten van de prestatielijnen waarlangs we de afgelopen collegeperiode de verduurzaming hebben uitgevoerd.
		Wethouder Heijkoop
19	<p>Programma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht Algemeen: Wij kunnen niets vinden over de transformatie Jeugdhulp in de begroting.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat zijn uw doelstellingen hiervoor in 2023? <p>Doelstelling 1; stimuleren van een inclusieve samenleving met stevige verbinding</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door Corona zijn veel jongeren eenzaam geworden of hebben een sociale achterstand opgelopen. <p>Is het college van mening dat dit niet meer het geval is of besteden ze daar in 2023 ook specifiek aandacht aan naast het reguliere jongerenwerk? Zo ja, hoe staat dat in de begroting 2023?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit de Jeugdwet hebben we als gemeente een jeugdhulpplicht. We zijn verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van alle vormen van jeugdhulp. Om nu en in de toekomst passende, tijdige en betaalbare ondersteuning aan onze jeugdigen en hun gezinnen te kunnen (blijven) bieden, zijn aanpassingen in het jeugdhulpplandschap noodzakelijk. Als gemeente sturen we op jeugdhulp door middel van: (1) de afbakening van jeugdhulp, (2) de toegang tot jeugdhulp, (3) de inkoop en het contracteren van jeugdhulp en (4) de samenwerking tussen verwijzers, jeugdhulpaanbieders en andere partners in het preventieve veld. Ook versterken we het voorveld met algemene voorzieningen, o.a. door Jeugdhulp naar voren. Ten slotte volgen we uiteraard de landelijke ontwikkelingen en de Hervormingsagenda. • Tijdens de Coronapandemie hebben we in nauwe samenwerking met partijen als R-Newt en de GGD extra aandacht besteed aan het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid onder jongeren, op straat, online en via scholen. Dat wil

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

<ul style="list-style-type: none"> • Welke indicatoren en streefwaardes worden gebruikt om de doelstelling 1 en 2 te toetsen? <p>Doelstelling 3 Wij missen bij deze doelstelling de aandacht voor de middeninkomens qua tijdige en passende ondersteuning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe gaat u hier aandacht aangeven in 2023? <p>Subdoel 2 we vergroten het bereik van de ondersteuning gericht op het verbeteren van bestaanszekerheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunt u hier specifieker zijn. Wanneer vindt u dat dit doel bereikt is? Bijv. Wanneer is het bereik of bekendheid vergroot? Waarom is werken aan een nieuwe naam toegevoegde waarde? <p>P.58 Bij de doelstelling "Het bieden van passende, tijdige en betaalbare ondersteuning aan inwoners" wordt bij de indicatoren alleen bij aanvullende doelstelling C, aantal huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum, een streefwaarde gegeven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is dit de enige manier waarop we deze doelstelling zullen beoordelen op succes? Welke indicatoren en streefwaardes zullen worden gebruikt voor bijvoorbeeld de werkgeversdienstverlening? Er wordt ook genoemd dat we de uitvoering van de integrale en meerjarige opdracht van de sociale wijkteams, het buurtwerk en het jongerenwerk monitoren. Welke indicatoren en streefwaardes worden daarbij gebruikt?	<p>zeggen: naast de gebruikelijke aandacht voor dit onderwerp. Gelukkig is onze jeugd veerkrachtig gebleken. Uiteraard houden we een vinger aan de pols.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doelstelling 3 is geformuleerd voor alle inwoners, ook die met middeninkomens. <p>Deel 1 van de vraag is politiek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de afgelopen periode zijn partners in de stad intensiever gaan samenwerken op signalering, toeleiding en hulp bij geldvragen en -problemen. Die samenwerking is gestructureerd in de Ketenaanpak Schulden. Het doel van de Ketenaanpak is dat het niet uitmaakt bij welke partij een inwoner binnenkomt, de route naar hulp is altijd hetzelfde. We maken de hulp meer zichtbaar door deze onder te brengen onder één stadsbrede naam (en beeldmerk)> we verwachten dat de herkenbaarheid en daarmee ook de bereikbaarheid van de hulp wordt vergroot. • Nee dit is niet de enige meting. Om inzicht te krijgen in het effect van de rijksmaatregelen en de lokale minimeerregelingen, voeren we een nieuwe MER uit vanaf januari 2023. Op basis daarvan stellen we een nulmeting vast op een aantal KPI's die we nu al meten als onderdeel van de jaarbegroting, waaronder de gemiddelde schuld en het aantal kinderen in armoede. We zijn ons wel bewust van het feit dat de ontwikkelingen in deze doelen deels buiten onze invloed liggen en met name afhankelijk zijn van landelijk inkomensbeleid en economische ontwikkelingen. In deze nulmeting nemen wij ook indicatoren op over de bekendheid en het bereik van het hulpaanbod in Dordrecht, aangezien toeleiding en gebruik van regelingen een cruciaal onderdeel zijn van dit raadsvoorstel. <p>De inzet van de pilot werkgeversdienstverlening is het ondersteunen van de werkgever en snellere hulp voor werkenden die te maken krijgen met geldproblemen. Het aantal toeleidingen naar hulp via deze pilot zijn bepalend voor het succes.</p>
--	---

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	<p>Aanvullende indicatoren P.62-P.63 De vier streefwaardes die voor dit domein worden gebruikt geven allemaal aan dat het doel is om een beter resultaat te laten zien dan de 0-waarde. In alle vier gevallen is de actuele waarde beter dan de 0-waarde, soms zelfs zeer significant.</p> <p>Betekent dit dat een (significante) verslechtering van de huidige situatie nog steeds zal worden gezien als een succesvol behaalde streefwaarde? Als bijvoorbeeld het aantal Dordtenaren dat bekend is met het Sociaal Wijkteam in de eigen wijk daalt van 66% naar 53%, is dit dan nog steeds een succes omdat de streefwaarde is om boven 52% te blijven? Of moet hetzij de 0-waarde gehierijkt worden naar een actueler beeld hetzij een specifiek streefwaarde voor 2023 opgenomen worden</p>	
		Diverse wethouders
20	<p>Programma Lerend en ondernemend Dordrecht</p> <ul style="list-style-type: none"> • worden de startersleningen gecontinueerd? Zo ja, wat is het budget hiervoor? is deze verhoogd in 2023 omdat de behoefte in 2022 hoger was dan beschikbaar? • Indien de startersleningen niet gecontinueerd worden, waarom niet? <p>Doelstelling 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doorlopende leerlijn Logistiek en ET; Een mooi doel; wanneer wilt u de doorlopende leerlijn afhebben in 2023 of later? <p>Doelstelling 1 en 3</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We vermoeden dat deze vraag gaat over startersleningen voor woningen en niet over startkredieten voor ondernemers. In dat geval valt de beantwoording ook niet binnen het programma Lerend en Ondernemend. • Het opzetten van de doorlopende leerlijn Logistiek en Energie Transitie wordt gestart in 2023, de ambitie is om deze leerlijn in 2024 te hebben gerealiseerd. • Doelstelling 1 benoemt een continue proces. Waar mogelijk zijn, in de bijbehorende activiteiten, de streefwaarden benoemd (bijv. het aantal op te zetten opleidingen of het aantal aan te bieden leerwerk trajecten). Voor doelstelling 3 is, gekoppeld aan de businesscase 'Ruimte voor banen' en als

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

<p>-Welke indicatoren en streefwaardes worden gebruikt om deze doelstellingen cijfermatig te onderbouwen? Wanneer is deze doelstelling behaald?</p> <p>P.68 Bij het punt "We werken aan de ontwikkeling van de Westelijke Dordtse Oever" wordt gesproken over een revitaliseringsaanpak voor bestaande bedrijventerreinen. Er wordt aangegeven dat er naar aankoop en herontwikkeling van leegstaand vastgoed wordt gekeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moeten we hier ook rekenen op verdere onteigening, of het eenzijdig niet verlengen van pachtcontracten om vastgoed leegstaand te krijgen? <p>P.78 Bij aanvullende indicator B, Baanontwikkeling, wordt gesproken over 'nieuwe' banen als gevolg van gronduitgifte en andere intensieve bemoeienis van de gemeente.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Worden bij deze indicator ook de verloren banen door intensieve bemoeienis van de gemeente meegenomen? Bijvoorbeeld als gevolg van onteigening, eenzijdig stopzetten van een pachtcontract of een in samenspraak verwezenlijkte verhuizing naar een andere gemeente?	<p>onderdeel van de Agenda 2030, een uitwerking gemaakt naar wat we per focusdeelgebied met onze aanpak denken te realiseren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onteigening zal niet aan de orde zijn. Wel zullen we proberen om leegstaand/verloederd vastgoed in particulier eigendom, met een negatief effect op de omgeving, onder marktconforme condities aan te kopen. Verder kijken we kritisch naar erfpachtcontracten die van rechtswege eindigen, of al verlopen zijn, en naar de heruitgifte van deze percelen. Bij einde datum van een erfpachtcontract is geen sprake verlenging maar altijd van een heruitgifte. Ook als de pachter hetzelfde blijft. Bij heruitgifte wordt gekeken naar criteria die daarbij van toepassing zijn (bestemming, investeringsniveau vastgoed, type gebruik, passend in het profiel, etc.). Er kan ook sprake zijn van een gewenste bedrijfsverplaatsing als bijvoorbeeld de bedrijfsvoering niet meer passend is, omdat het bedrijf in de loop der tijd gegroeid is en gebruik maakt van gemeentelijke gronden (zoals bij Wisman het geval is) of als een niet-watergebonden bedrijf gesitueerd is aan een watergebonden locatie. • Afgelopen periode (doel: 4.000 banen in 4 jaar) hebben we vooral gemonitord op aantallen nieuwe banen bij nieuwe ontwikkelingen, waar deze doelstellingen benoemd waren, zoals Distripark (niet gesaldeerd met verlies aan banen als gevolg van beëindiging bedrijfsvoering, dan wel verhuizing buiten gemeentegrenzen; je hebt daar immers niet altijd grip op). <p>Voor de komende 4 jaar kijken we niet meer alleen cijfermatig naar het aantal te realiseren banen maar vooral naar de kwaliteit van banen (bv aandeel vaste contracten, opleidingsniveau, specifieke clusters, etc.). Op het moment dat er sprake is van een herontwikkeling van een locatie (bijvoorbeeld Peute dat met overheidsbemoeienis doorschuift naar het Nedstaal terrein te Alblasserdam) zien we dat niet als verlies aan banen, maar als behoud van (regio)banen. Met als direct gevolg het vrijkomen van circa 5 hectare watergebonden bedrijventerrein om opnieuw uit te geven. In zo'n geval gaat het om een optelling van banen. Bij de herontwikkeling van de bestaande terreinen worden eventueel verlies van banen, behoud van banen en mogelijke uitbreidingskansen/groei van bestaande bedrijven op meer passende locaties, in de afweging meegenomen.</p>
--	--

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

		<p>Kortom, bij herontwikkeling van de terreinen waar op het moment van aankoop / beëindiging erfpacht nog bedrijfsvoering aanwezig is, zullen wij in de monitoring ook zeker aangeven wat de consequentie is geweest voor de daarvóór aanwezige banenontwikkeling op een perceel.</p>
		<p>Wethouder van der Linden</p>
21	<p>Programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht</p> <ul style="list-style-type: none"> In dit programma lezen we niets over het realiseren van de vertraagde groene golf op de laan der Verenigde Naties of verdere aanpak parkeerbehoefte Oudelandshoek zoals besproken in de burap 2022. Wanneer gaat u dit in 2023 aanpakken?	<p>De vertraging van en optimalisatie van de doorstroming op onder andere de Laan der Verenigde Naties komt met name doordat duidelijk is geworden, dat met de huidige techniek de bestaande groene golf optimaliseren/uitbreiden niet realistisch is. Dit hangt samen met landelijke ontwikkelingen. Hierover is in maart 2022 een RIB gestuurd: https://raad.dordrecht.nl/Documenten/ONGETEKENDE-RIB-Groene-golven-en-slimme-verkeerslichten-1.pdf.</p> <p>Daarnaast hangt het optimaliseren van hoofd- en rijrichtingen samen met de keuzes wie (fietsers, OV, auto) waar (hoofdrichting, zijrichting) prioriteit gaat krijgen. Deze vraagstelling gaat onderdeel zijn van het op te stellen programma mobiliteit. De hoofdlijnen van het programma zullen in het tweede kwartaal van 2023 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.</p> <p>De aanpak van de parkeerbehoefte wordt ambtelijk begeleid en door bewonersvertegenwoordigers uitgevoerd. Bewoners hebben uiteenlopende wensen, zoals een extra parkeerplaats of juist behoud van groen op dezelfde plaats. Dit speelt niet alleen in Oudelandshoek, maar ook in andere oostelijke stadsdelen waar dit proces wordt doorlopen. De benodigde tijd in het voorbereidingsproces is daarom intensief, maar heeft inmiddels wel enkele tientallen extra parkeerplaatsen opgeleverd.</p> <p>De lopende processen worden begin 2023 afgemaakt.</p>
		<p>Wethouder Heijkoop</p>
22	<p>Financiën</p>	<p>Er is geen toezegging gedaan. Wat we zien is dat de begrote ramingen tot dusver worden gerealiseerd. De langdurige coronaperiode maakt het niet logisch nu een evaluatie uit te voeren. U doet de suggestie om dat in 2023 te doen. Dan gelden</p>

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	-p.176 Klopt het dat er nog evaluatie logiesheffing moet komen qua hotelkamers? Zo ja, wanneer is deze te verwachten in 2023?	echter gegevens van 2022 met corona. Daarvoor kan beter eerst een 'normaal' jaar worden gehanteerd. De hotelcapaciteit wordt bovendien momenteel uitgebreid. Evaluatie over het jaar 2023 is dan aan te bevelen omdat 2022 nog deels een 'coronajaar' was.
	CDA	
		Wethouders Heijkoop en Burggraaf
23	<p>Raadsvoorstel Begroting:</p> <p>1. Kan er uitleg gegeven worden over de aanleiding inzake de tegemoetkoming van € 75,00 voor de afvalstoffenheffing?</p> <p>2. Wat gebeurt er concreet als de reserves Dividend Compenseren, Juridische risico's en SI Sportpark Corridor vrijvallen ten gunste van de Algemene reserve? Wat is het beoogde effect? Zijn er risico's aan verbonden?</p> <p>3. Welke randvoorwaarden worden er gesteld aan het beschikbaar stellen van gelden uit de reserve Crisis en Herstel?</p>	<p>1. Wij vermoeden dat er sprake is van een misverstand. Er is geen tegemoetkoming op afvalstoffenheffing. De € 75 is een tegemoetkoming in de gestegen kosten voor levensonderhoud. Voor een efficiënte uitvoering van dit besluit kiezen we ervoor deze te koppelen aan de afvalstoffenheffing. Het voorgestelde besluit bij de begroting luidt daarom: "een tegemoetkoming in de gestegen kosten van levensonderhoud te verstrekken van € 75,- aan iedereen die op 1-1-2023 belastingplichtig is voor de afvalstoffenheffing, met dien verstande dat deze tegemoetkoming per huishouden één keer wordt verstrekt."</p> <p>2. De bedragen die in deze 'spaarpotten' beschikbaar waren gesteld door de raad, worden nu toegevoegd aan de Algemene reserve. Deze reserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van risico's. Wanneer de reserve groot genoeg is (een weerstandsratio van ten minste 1,0 kent) dan kan het surplus integraal afgewogen worden ten behoeve van de dekking van incidentele beleidswensen of knelpunten. Aan deze methodiek zijn geen risico's verbonden.</p> <p>3. Voor de verstrekking van de gelden is het nodig om nadere regels (een subsidieregeling) vast te stellen. De regeling vraagt een zorgvuldige uitwerking en deze zal uiterlijk in december 2022 na vaststelling door het college met de Raad worden gedeeld via een raadsinformatiebrief (RIB). Voor coronagerelateerde inzet gaan we uit van verlenging van de bestaande regels.</p>

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

		Gehele college
24	<p>(technische) vragen over de reserves politiek akkoord (vanaf pagina 199 van de begroting):</p> <p>a. Er zijn lang niet bij alle PA nadere duidingen gegeven van wat er nu concreet met het budget gedaan wordt. Volgen de uitwerkingen nog in de vorm van concrete raadsvoorstellen? Kan de raad ook zelf met initiatieven komen voor de uitwerking?</p> <p>b. PA 3: groen-blaue schoolpleinen. Het begrote bedrag is nu nog niet realistisch om de doelstelling te halen. → hoeveel pleinen kunnen er met dit budget aangelegd en onderhouden worden? Hoe worden de pleinen in 2026 onderhouden, aangezien daar geen budget lijkt te zijn?</p> <p>c. PA 4: De overlap met PA 1 lijkt nogal groot. → Kan deze PA samengevoegd worden met PA 1? Zo nee, dan graag uitleg.</p> <p>d. Is het mogelijk om voor alles wat met groen-blauw te maken heeft nog subsidies vanuit Europa los te krijgen door het inzetten van onze lobbyisten? Aan welke 'potjes' kan er dan worden gedacht?</p> <p>e. PA 5: Waarom zijn er significante verschillen tussen de bedragen voor de verschillende jaren?</p> <p>f. PA 8: 'vanwege de verlenging van de overeenkomst voor de Dordtpas tot 31-12-2023'. → Betekent dit dat de Dordtpas na 2023 plotseling kan stoppen met te bestaan? Zo nee, wat zijn dan wel de gevolgen van het ophouden van de overeenkomst? Per wanneer beginnen de onderhandelingen over een nieuwe overeenkomst?</p> <p>g. PA 10: Bedoelt het college met 'gelijke kansen' in dit geval ook dat het niet alleen om kinderen gaat van ouders die zich geen sport kunnen veroorloven, maar ook</p>	Volgt in nazending

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	<p>om kinderen die in een andersoortig isolement zitten? Zo ja, kan het college de groepen kinderen dan wat specifiekere benoemen?</p> <p>h. PA 12: In de commissievergadering werd niet duidelijk voor welke maatschappelijke opgaven dit nu en in de toekomst wordt ingezet. Ook bleek dat er een kloof dreigt tussen inwoners die het systeem wel kunnen gebruiken en zij die het niet kunnen gebruiken. Op welke wijze wordt met dat mogelijke probleem omgegaan? Wordt het budget ook ingezet om de (ethische) veiligheid te garanderen? Zo ja, hoe?</p> <p>i. PA 12: wat betekent een 'robuustere aanpak voor het gebruik van data'?</p> <p>j. PA 13: Is het wenselijk en/of mogelijk om de te ontwikkelen website voor het platform voor de MKB (WeDo) meteen te laten ontwikkelen met de verbeterslag die ook al gemaakt wordt nav de rapportage van de RKC? Heeft een parallelle ontwikkeling financiële consequenties? Welke kansen ziet het college daar liggen?</p> <p>k. PA 14: we lezen 'in het traject ontwikkelplan voor Wantij-West, het gebied tussen de Prins Claus- en de Prins Hendrikbrug' als de onderzoeksmogelijkheid voor het te realiseren stadsstrand. → Zijn er redenen waarom het college heeft besloten slechts deze locatie te onderzoeken? Staat het college nog open voor andere locaties? Zo ja, waarom worden deze niet meegenomen in het onderzoek? Wordt met 'veilig zwemmen in open water' hetzelfde bedoeld als met 'stadstrand'?</p> <p>l. PA 17 en 18: kunnen deze worden samengevoegd? Zo nee, wat zijn de verschillen en wat maakt het scheiden noodzakelijk?</p>	
	BVD (2)	

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

		Wethouder Heijkoop
25	<p>Wat zijn de effecten op de begroting 2023 en de daarop volgende jaren als de gemeente de nog openstaande belastingverplichtingen van de ondernemers kwijt zou schelden ter dekking van de gestegen energiekosten? (ondernemers moeten nu met terugwerkende kracht de Corona betalingen nog voldoen)</p>	<p>Hiermee zou in een juridische procedure hoogstwaarschijnlijk vast komen te staan dat er aldus een rechtsongelijkheid ontstaat ten opzichte van de groep die wel betaald heeft. Of de hele groep gelijksoortige belastingplichtigen betaalt wel of niet. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is gebonden aan strenge regels. Inkomenspolitiek is niet toegestaan. Dordrecht hanteert reeds de meest soepele kwijtscheldingsnormen.</p> <p>Bovendien zou het antwoord op uw (deels politieke) vraag een momentopname zijn omdat balansposten dagelijks muteren. Met name in coronatijd hebben wij juist oog voor ondernemers gehad. Wij attenderen u bijvoorbeeld op de nultarieven die bij precario zijn gehanteerd. Daar hoeft dus niets te worden betaald, ook niet achteraf.</p>
		Wethouder Heijkoop
26	<p>De wethouder heeft bij de presentatie van de begroting aangegeven dat de gestegen belastingdruk opnieuw beoordeeld zou worden bij het opstellen van de begroting 2024. Is de verwachting dat de structurele inkomsten van de gemeente zullen toenemen of de structurele uitgaven zullen afnemen waardoor de belastingdruk zal kunnen afnemen en de tarieven verlaagd kunnen worden? Als dat nu bekend zou zijn waarom is daar dan geen rekening mee gehouden? De opbrengsten t.o.v. 2022 zijn met ruim € 6 mln. gestegen.</p>	<p>In antwoord op uw tweede zin: De gehele Begroting 2023 en verder is opgesteld met de kennis die op dat moment bekend was, met inbegrip van onder andere meerjarige gemeentefonds-effecten. Met regelmaat zien we voor het gemeentefonds echter in de loop van het jaar in de mei- en septembercirculaire effecten in de orde van grootte van miljoenen optreden.</p> <p>Momenteel hebben we geen indicaties dat de tarieven verlaagd kunnen worden. Dat kan slechts indien er meevallers ontstaan. Maar is ook een op dat moment te maken bestuurlijke keuze.</p>
		Wethouder Burggraaf
27	<p>Dordrecht is Service gemeente voor een aantal uitvoeringstaken. Voor zover bekend hebben niet alle gemeenten langjarige contracten afgesloten. Hoe wordt hierop geanticipeerd vanuit de personele inzet en risicobepaling? Voor zover waar te nemen is hier in de risicoparagraaf en het weerstandsvermogen nog geen rekening mee gehouden. Klopt dit en welke effecten kan dit hebben op het meerjarenperspectief? Is dit risico al aanwezig</p>	<p>Voor veruit het grootste deel van activiteiten die voor regiogemeenten worden uitgevoerd geldt een samenwerkingsovereenkomst op basis van een lichte GR (centrumgemeenteregeling), waarbij een uittredingsclausule is opgenomen. Daarin is opgenomen dat alle frictiekosten voor rekening van de uittredende partij komen. Deze kosten kunnen verminderd worden door bijvoorbeeld personeel over te nemen. Partijen gaan als dit aan de orde komt in overleg. Voor de contracten met de andere GRen geldt een opzegtermijn, waarbinnen de gemeente Dordrecht het personeel kan</p>

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	binnen het huidige meerjarenperspectief dat gemeenten afhaken en geen taken meer afnemen?	afbouwen. Er is hierdoor slechts een beperkt risico (niet hoger dan in de situatie bij de GR Drechtsteden).
		Wethouder Heijkoop
28	Bij de risicoparagraaf wordt aangegeven dat 24,6 benodigd is om de risico's te kunnen afdekken. Het beschikbare weerstandsvermogen bedraagt 40,6 mln. Dat levert een weerstandratio op van 1,6. Hoe is hier rekening gehouden met de Enecogelden. Zo niet waarom niet? En wat is de weerstandratio als deze middelen zouden worden meegerekend? Als de Enecogelden worden gezien als 'doel' reserves, binnen welke termijn volgens de BBV moeten deze dan daadwerkelijk worden besteed?	<p>De Enecogelden (opbrengst verkoop Eneco aandelen) zijn door uw raad omgezet in meerdere bestemmingsreserves ten behoeve van de Agenda Dordrecht 2030.</p> <p>De middelen in deze bestemmingsreserves behoren, voor zover er nog geen juridische verplichtingen onder liggen, tot de potentiële weerstandscapaciteit van de gemeente omdat uw raad altijd de mogelijkheid heeft de inzet van deze middelen te heroverwegen. In de nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen is bepaald de potentiële weerstandscapaciteit niet mee te rekenen bij de bepaling van de weerstandratio.</p> <p>Het BBV verbindt geen harde eis aan de lengte van aan te houden reserves. Hiertoe heeft uw raad de betreffende bestemmingsreserves eerder zelf ingesteld en daar via te hanteren instellingscriteria een tijdsduur (lengte) aan verbonden. Deze lengte varieert per bestemmingsreserve en is gekoppeld aan de planvorming en uitvoering van de Agenda Dordrecht 2030-projecten.</p>
		Wethouder Heijkoop
29	In hoeverre is de uitvoering van de voorgestelde projecten en onderhoudsprojecten realistisch i.p.v. planmatig voorgesteld. Jaarlijks blijkt dat de uitvoering niet parallel loopt met de planning. En welk effect heeft dit bv op de kapitaallasten als o.b.v. ervaring cijfers realistische planningen worden opgenomen?	De systematiek voor het begroten van investeringsbudgetten is gelijk aan voorgaande jaren. Er liggen plannen ten grondslag aan de investeringsbudgetten die op dit moment realistisch gevonden worden. Toch kan het zijn dat projecten door onvoorziene omstandigheden vertragen of soms ook juist versnellen. Als dit zich voordoet, dan zullen wij u gedurende het jaar middels de Bestuursrapportage 2023 of waar nodig in separate raadsvoorstellen op de hoogte brengen van deze gevallen en onderliggende redenen. Indien er vertraging ontstaat op investeringsprojecten zal dit in het opvolgende jaar leiden tot lagere kapitaallasten. Op voorhand is het niet mogelijk hier een bedrag bij te noemen aangezien dit afhankelijk is van de omvang van eventuele vertraagde projecten en de afschrijftermijn.
		Wethouder Heijkoop

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

30	<p>De huidige omslagrente is vastgesteld op 2%. Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en de stijgende markt rentes, inflatie en kostenstijgingen is dan de huidige omslagrente nog realistisch?</p>	<p>Onder meer door de verkoop van de Eneco-aandelen hebben we een flink liquiditeitsoverschot, waardoor het voorlopig in principe niet nodig is om langlopende leningen af te sluiten. Toch hebben we dit voor Huis van Stad en Regio juist wel gedaan, om op die manier te profiteren van de – nu nog – lage rentestanden en ons eigen geld te bewaren voor tijden waarin het duurder is om te lenen. Hierom achten we een omslagrente van 2% op dit moment realistisch. Een hogere omslagrente zou nu nog leiden tot een te grote discrepantie tussen de rente die we rekenen over onze eigen investeringen en de rente die we aan de markt moeten betalen ter dekking van deze investeringen.</p> <p>Vanzelfsprekend houden we de wereldwijde ontwikkelingen ten aanzien van de rentes nauwlettend in de gaten.</p>
	FvD	
		Wethouder (o.a. Heijkoop)
31	<p>a. Te zien is dat de structurele exploitatieruimte voor begrotingsjaar 2026 negatief is. Dit betekent dat de gemeente en/of het Rijk bijsturingmaatregelen moeten nemen de exploitatieruimte te verbeteren. In hoeverre zullen dergelijke bijsturingmaatregelen de inwoners financieel treffen?</p> <p>b. Te lezen is dat het eigen vermogen zal worden ingezet om investeringen vanuit de agenda Dordt 2030 te doen. Waarom is ervoor gekozen om het eigen vermogen aan te spreken in plaats van de reservepositie aan te houden?</p>	<p>a.</p> <p>Voor het begrotingsjaar 2026 geeft het Rijk vooralsnog geen duidelijkheid over de omvang van access (het bedrag waar de gemeenten hun loon-, prijs- en volumestijgingen op moeten baseren) en staat tevens de opschalingskorting weer in de boeken. De minister van Binnenlandse Zaken heeft toegezegd de gemeenten nog dit jaar meer duidelijkheid te geven. Het is daarom nog niet mogelijk in deze fase aan te geven of er bijsturingmaatregelen nodig zijn, welke mogelijk ook burgers kunnen treffen. Dat zal grotendeels een politieke keuze zijn, op basis van wat het Rijk ons aan keuzes biedt.</p> <p>b. Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves. De besluitvorming in het kader van Agenda 2030 heeft geresulteerd in een aantal nieuwe bestemmingsreserves met een bestedingsdoel. Op het moment dat de projecten van Agenda 2030 worden uitgewerkt, zullen deze ter goedkeuring aan de raad worden voorgelegd. Op dat moment zullen de middelen uit de betreffende bestemmingsreserves vrijkomen en ook daadwerkelijk worden besteed.</p>

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	<p>c. Voor de energiekosten wordt gerekend met een verhoging van 40% t.o.v. 2021. Waarom wordt hier niet meer ruimte voor genomen gezien alle ontwikkelingen en prijzen in 2022?</p> <p>d. Een deel van de stijging van de energielasten komt door de verplichting vanuit het rijk om een nieuw contract aan te gaan. De gemeente zet volledig in op vergoeding door het rijk van deze meerkosten. Zijn er andere scenario's uitgewerkt? En wat is hiervan de financiële impact voor de inwoners?</p> <p>e. Het geraamde saldo op de overhead laat zien dat hier zich een negatieve trend ontwikkelt. Worden er, of kunnen er maatregelen getroffen worden de overheadkosten te reduceren?</p> <p>f. Kan er meer informatie gegeven worden over de status van de lobby van de gemeenten om het wegvallen van de dividendinkomsten van Stedin tegen te gaan en de gestegen kosten rechtvaardig te verdelen over de verschillende overheden en de gebruikers?</p>	<p>c. De verhoging van 40% t.o.v. 2021 is structureel in de meerjarenbegroting opgenomen. Daarnaast is voor het jaar 2023 incidenteel 2 miljoen opgenomen voor gestegen gasprijzen. Op dit moment zijn de energieprijzen extreem hoog en volatiel, met name door geopolitieke spanningen. Onduidelijk is hoe lang deze hoge prijzen standhouden en daarnaast wordt ingezet op besparing van energie, vandaar dat deze 2 miljoen extra alleen voor 2023 is opgenomen. Indien er in 2023 financiële afwijkingen ontstaan door gestegen energieprijzen dan wordt hierover gerapporteerd in de Bestuursrapportage 2023.</p> <p>d. In ons risicoprofiel is een risico opgenomen voor gestegen energielasten. In dit risico is onder andere het scenario opgenomen waarin geen compensatie vanuit het Rijk wordt geleverd. De meerkosten voor het moeten aangaan van een nieuw gascontract worden geschat op circa 1 miljoen voor het jaar 2023.</p> <p>e. Het verschil in 2023 ten opzichte van 2022 is het resultaat van de invlechting van de GR Drechtsteden. Voorheen werden overheadkosten binnen onze begroting opgenomen als programmakosten wanneer diensten van de GR Drechtsteden werden afgenomen. Door de invlechting moeten deze kosten op basis van de BBV-wetgeving nu verantwoord worden op het onderdeel Overhead. Tevens staat tegenover een deel van de overheadkosten een bijdrage vanuit de overige Drechtsteden voor geleverde diensten van de SGD. Zie pagina 99 pdf. Begroting 2023.</p> <p>f. Het is voor ons niet duidelijk waar aangegeven is dat er een lobby is met de insteek om onze dividendderving op te lossen. Wel klopt het dat er een lobby is om kosten van de transitie eerlijker te verdelen tussen alle overheidslagen en gebruikers. Voor gemeenten zoals Dordrecht is het nu én minder dividend én kapitaal storten. Naast gesprekken met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hebben de fracties van de Tweede Kamer recent een bericht van de aandeelhouderscommissie Stedin</p>
--	---	---

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

	<p>g. Te lezen is dat op de gemeenschappelijke regelingen Sociaal; Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ); Sociale Werkvoorziening Drechtsteden (Drechtwerk), zowel de bestuurlijke als financiële risico's als hoog worden ingedeeld. Welke maatregelen worden genomen om deze risico's te verminderen of te beheersen?</p> <p>h. Op welke wijze wordt er rekening gehouden met de oplopende rente in 2022 en de te verwachten verdere verhogingen van de rente in 2023? Wat is het effect op de gemeentelijke lasten/baten van een procentpunt hogere rente dan geprognostiseerd?</p>	<p>gehad waarin zij haar zorg hierover uit en tevens een oproep wordt gedaan ervoor te gaan zorgen dat de regelgeving door ACM toekomstbestendig gemaakt wordt.</p> <p>g. Zoals de toelichting op webpagina 141 van de Begroting 2023 aangeeft, wil "rood" niet per definitie zeggen dat er hoge risico's zijn bij een verbonden partij. Het betekent in deze casus, dat ons aandeel/belang in de verbonden partij zo groot is, dat relatief kleine afwijkingen al een direct effect hebben op de realisatie van onze doelen en/of onze financiële bijdrage. Vandaar dat wij extra aandacht geven aan de monitoring en sturing van de genoemde verbonden partijen.</p> <p>Hierbij kan gedacht worden aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zienswijzen door uw raad op wijzigingen in de gemeenschappelijke regeling, P&C-documenten van de verbonden partij etc. - kaderstelling via de Nota verbonden partijen uit 2013, die naar verwachting in deze raadsperiode geactualiseerd wordt. - periodieke bestuurlijke en ambtelijke overleggen met de verbonden partij. - periodieke voortgangsrapportages van de verbonden partij. - (streven naar) Dordtse vertegenwoordiging in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur van de verbonden partij en/of bestuursportefeuilles vervullen. - actualisatie Dordts risicoprofiel, als concrete risico's opduiken. Ter illustratie de volgende risico's met meer specifieke beheersmaatregelen in onze begroting 2023: hogere uitgaven voor jeugdhulp, meer WMO-aanvragen en tegenvallers in de bedrijfsvoering bij de GR Dienst Gezondheid & Jeugd. <p>h. Er is op dit moment nog een groot bedrag aan liquide middelen (tussen de € 100 en € 200 miljoen), waardoor de komende jaren geen nieuwe leningen nodig zijn. Extra rentekosten zijn daarom op korte termijn niet aan de orde. Rentekosten op bestaande schuld zijn grotendeels afgekocht uit de Eneco opbrengst. De rentelast in de exploitatie is daardoor laag. Aanvullend is het, gezien onze liquiditeitspositie, de</p>
--	---	--

	<p>i. In de begroting wordt rekening gehouden met een inflatie van 6.3% Momenteel bedraagt de inflatie echter ruim het dubbele. Waarom wordt er geen rekening gehouden met het actuele inflatiepercentage?</p> <p>j. De vraag om realistisch begroten wordt naar onze indruk breed gedragen. Toch lijkt er door te rekenen met lagere dan actuele inflatie, geringere dan actuele stijgingen op energiekosten en een te positief beeld op de renteontwikkeling, optimistisch begroot te worden. Waarom wordt er geen rekening gehouden met meer pessimistische scenario's?</p> <p>k. Er is voor gekozen om de belastingpercentages die samenhangen met de WOZ-waarde met 6.3% te verhogen maar het effect te verzachten door ieder huishouden € 75 terug te geven. Daarvan gaat een extra nivellerend effect uit, terwijl het stelsel van WOZ gerelateerde belastingen in zijn aard al nivellerend is (mensen met dure huizen betalen immers meer terwijl ze</p>	<p>komende jaren waarschijnlijk niet nodig om nieuwe leningen af te sluiten. Zie verder ook het antwoord op vraag 30.</p> <p>Op langere termijn is er wel een risico op extra rentekosten op het moment dat bestaande schuld moet worden herfinanciert en uitvoering van activiteiten uit bestemmingsreserves vraagt om extra liquide middelen. Tegen welke rente dat zal zijn is moeilijk in te schatten.</p> <p>i. De 6,3% indexatie is gebaseerd op de voorspelling van de indexatie die het CPB afgeeft voor het jaar 2023. Vanwege de late beschikbaarheid van de MEV (eind september) en de binnen Dordrecht bestendige lijn om de inflatieprognoses uit het CEP (maart) te hanteren voor kadernota en begroting, hanteren we daarom de eerdere inflatiecijfers. Reparatie van eventuele hogere inflatie (op realisatiebasis) dient een plek te krijgen binnen het proces van de Kadernota 2024.</p> <p>j. De begroting is opgesteld op basis van zo reëel mogelijke inschattingen op dat moment. Daarbij houden we rekening met een consistente lijn (zoals bijvoorbeeld voor de inflatie met de uitgangspunten van het rijk in de algemene uitkering van het gemeentefonds) en met de actualiteit. Het is niet gebruikelijk om met scenario's te werken in de begroting. Voor het opvangen van risico's is onze Algemene Reserve beschikbaar. Uit de hieruit berekende weerstandsratio blijkt dat daarin nog ruime zit voor het opvangen van eventuele risico's die zich aanvullende zouden voordoen. Daarnaast biedt het positieve begrotingsaldo ook ruimte om tegenvallers op te vangen.</p> <p>k. Politieke vraag, te behandelen in commissie vergadering op 1 november.</p>
--	--	--

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

<p>niet meer gebruik maken van gemeentelijke diensten). Waarom kiest het college voor zulke extra nivellering in plaats van de WOZ-gerelateerde belastingpercentages minder sterk te verhogen?</p> <p>l. Indien er groepen mensen in aanmerking komen voor vrijstelling van gemeentelijke belastingen, ontvangen die ook de genoemde € 75? Zo ja, waarom?</p> <p>m. Waarom kiest de gemeente er niet voor om te bezuinigen om zodoende de belastingdruk voor de inwoners, die al sterk te lijden hebben onder de gestegen inflatie, niet te laten stijgen?</p> <p>n. De subsidiebedragen die bij de diverse programma's zijn vermeld bedragen in totaal circa € 50 miljoen. Gelieve voor alle subsidies een tabel te verstrekken met de begunstigen en bedragen. (In de bijlage met begrotingssubsidies wordt een bedrag van slechts circa 11 miljoen uitgesplitst per begunstigde.)</p>	<p>l. Ja, de 75 euro-maatregel is een tegemoetkoming in de gestegen kosten voor levensonderhoud. We willen dat ieder huishouden de tegemoetkoming ontvangt. Feitelijk is dit deel van de vraag geen technische vraag.</p> <p>m. Politieke vraag, te behandelen in commissie vergadering op 1 november.</p> <p>n. Een totaaloverzicht per begunstigde dat optelt tot € 50 miljoen is niet te geven, omdat op voorhand niet bekend is welke particulieren of organisaties een subsidieaanvraag doen in 2023. Een specificatie van de begrote subsidiemiddelen in 2023 per programma is wel beschikbaar en bijgevoegd (zie bijlage in pdf). In de begroting zijn subsidiemiddelen opgenomen voor diverse regelingen, zoals te vinden op www.dordrecht.nl/subsidies en voor begrotingssubsidies. Alleen voor het juridisch instrument begrotingssubsidies is het noodzakelijk de begunstigde en het maximale subsidiebedrag in een bijlage bij de begroting te vermelden, deze specificatie bedraagt in totaal € 11 miljoen.</p> <p>Deze subsidiebudgetten 2023 zijn gevormd door een duplicatie 2022 verhoogd met een indexering van 6,7% en aangevuld met budget voor nieuwe subsidieregelingen, nieuwe incidentele subsidies en uitbreiding van bestaande regelingen. Ook is rekening gehouden met vrijval in subsidiebudgetten door afloop van subsidieregelingen en vrijval van incidentele subsidies. Voor inzicht in de daadwerkelijk toegekende subsidies wordt verwezen naar het openbaar subsidieregister zoals gepubliceerd op de website van de gemeente Dordrecht:</p>
--	---

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

		https://cms.dordrecht.nl/Bestuur/Overzicht_Bestuur/Feiten_en_cijfers/Openbaar_subsideregister_en_subsidieplafonds
	GL	
		Wethouder De Jonge
32	Er is geoefend met de toolbox burgerparticipatie Omgevingswet (p. 21 in de webversie). Is daar een rapportage of evaluatie over beschikbaar?	Bij het opstellen van de begroting waren we nog in de veronderstelling dat de Omgevingswet per 1 januari 2023 in werking zou treden. De invulling van de toolbox zou door internen en externen getoetst worden. Nu recent bekend is geworden dat de wet tot in ieder geval 1 juli 2023 wordt uitgesteld, is er meer tijd om de toolbox te verfijnen. De toolbox is nog in ontwikkeling, zodat er geen rapportage of evaluatie beschikbaar is. De toolbox zal bij inwerkingtreding van de Omgevingswet online beschikbaar worden gesteld.
	PvdD	
		Wethouder Merx
33	Bestuurlijk en ondersteunend Dordrecht <ul style="list-style-type: none"> • Op pagina 31 staat dat de gemeente het aantal handhavers wil uitbreiden, maar op de op pagina 39 vermelde lasten (saldo) gaan deze voor openbare Orde en Veiligheid van 2.680 (2023) naar 2.135 (2026) en voor Handhaving Openbare Ruimte blijft dit t/m 2026 gelijk zijnde 2.959. Doelstelling 3 (pagina 30) geeft aan: een investering in leefbaarheid en veiligheid in de directe woon- en leefomgeving. Waar kunnen we het budget vinden voor deze investering? • Op pagina 29 staat de doelstelling dat de gemeente de levendigheid en aantrekkelijkheid van de (binnen)stad wil vergroten in balans met de leefbaarheid. In hoeverre worden bewoners en met name direct betrokkenen hierbij vooraf in meegenomen?	<ul style="list-style-type: none"> • https://dordrecht.begroting-2023.nl/p22703/18-leefbaarheid-en-veilige-wijken • https://dordrecht.begroting-2023.nl/p22704/19-uitbreiding-handhaving • Het Bewonersplatform Binnenstad wordt pro-actief aan de voorkant betrokken bij beleidsprocessen, zoals Toekomstbeeld Binnenstad, Horecabeleid en Zero-emissie Stadslogistiek. Voor concrete projecten wordt per keer bekeken welke participatievorm het beste is. Natuurlijk worden direct betrokkenen en stakeholders hierin mee genomen.
		Wethouder Burggraaf, Van der Linden en Burgemeester Kolff
34	Levendig, leefbaar en veilig Dordrecht	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt bij de verkoop van de Berckepoort is dat het plan bijdraagt aan de gemeentelijke doelstelling voor een levendige binnenstad met een

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

<ul style="list-style-type: none"> • Op pagina 29 staat dat het culturele aanbod in Dordrecht zo breed mogelijk moet zijn: Wat zijn dan de doelstellingen met betrekking tot de Biesboschhal en de Berckepoort? Welk budget is gereserveerd om verloederding van deze panden te voorkomen? En is het college voornemens de theaterzaal van de Berckepoort in stand te houden? • Op dezelfde pagina staat de ambitie dat het aanbod aan evenementen passend moet zijn bij de eigenheid van Dordrecht. Kunnen we daaruit concluderen dat in eerste instantie bedrijven uit Dordrecht betrokken worden bij opdrachten voor evenementen en pas, als Dordtse inwoners geen (voldoende) bijdrage kunnen leveren, werk/opdrachten elders worden gefaciliteerd? • Op pagina 29 heeft het college het over "verloederde en vervallen panden", maar daar lezen we verder in de begroting weinig over. Over welke panden gaat dit en welk budget is daarvoor gereserveerd? Hoe wordt de conditieverbetering gemeten? • Heeft het college plannen om een gemeentelijk afsteekverbod voor consumentenvuurwerk in te stellen tijdens de jaarwisseling? • Op pagina 30 vermeldt het college de kerngroep en het interventieteam in te zetten voor o.a. jongeren. Kan het college uitleggen welke rollen beide partijen vervullen? • Op dezelfde pagina spreekt het college van cameratoezicht. Kan het college aangeven of dit middel een eerste keus is, of als laatste redmiddel wordt ingezet?	<p>programmering die ruimte biedt aan toerisme, horeca en cultuur. Voor de Biesboschhal zijn nog geen doelstellingen voor de verkoop bepaald. Deze worden nog afgestemd met het college. Er is budget gereserveerd voor sober maar doelmatig onderhoud. De nieuwe eigenaar Berckepoort heeft geen verplichting om de theaterzaal van de Berckepoort in stand te houden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nee, het is nog niet bepaald hoe we invulling geven aan het borgen van de eigenheid van Dordrecht. Dit wordt onderdeel van het nieuwe evenementenbeleid. • Met deze zin wordt niet specifiek bedoeld op gemeentelijke panden. Overlast door verloederding treedt juist vaak op bij verloederde panden in privaat eigendom. • Nee. Een gemeentelijk vuurwerkverbod is onuitvoerbaar zonder landelijk verbod op de verkoop van consumentenvuurwerk. • In het Kernteam werken veiligheidspartners en sociale partners samen onder gemeentelijke regie. Het richt zich op het samenstellen en inzetten van een sociaal aanbod voor aangedragen personen met als doel overlast, hinder, fraude en/of (ondermijnende) criminaliteit te voorkomen of tegengaan. Als dit aanbod niet aanslaat wordt de casus doorgeleid naar het Interventieteam. Het Interventieteam heeft als doel het gedrag van het individu en het gezin zodanig te beïnvloeden dat het overlastgevend gedrag stopt, met als resultaat het bieden van perspectief en volwaardige participatie in de samenleving. Hiertoe zet het Interventieteam dwang en drang in, zoals huisbezoeken bij de individu, hun familieleden en vrienden. • De wet staat niet toe cameratoezicht als eerste keus in te zetten omdat cameratoezicht noodzakelijk en proportioneel moet zijn: er moet sprake zijn van een openbaar gebied waarin zich regelmatig onveilige situaties voordoen en waar eerdere maatregelen niet het gewenste effect hebben gehad. Als dezelfde doelstellingen bereikt kunnen worden met minder ingrijpende maatregelen is cameratoezicht (wettelijk gezien) niet toegestaan. Daarnaast dient periodiek geëvalueerd te worden of er nog langer noodzaak bestaat voor het cameratoezicht. Ook mag cameratoezicht nooit op zichzelf staan, dit moet in combinatie met andere maatregelen worden toegepast, bijvoorbeeld betere straatverlichting of meer toezicht op straat.
---	---

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het maken van wijkprogramma's aangaande veiligheid, zou het college daarin tolerantie en inclusiviteit kunnen opnemen, zodat alle inwoners zich veilig kunnen voelen? • Voorgaande vraag geldt ook voor programma's aangaande sociale cohesie. • Op pagina 31 laat het college zien voornemens te zijn het Nationaal programma Leefbaarheid en Veiligheid uit te voeren in het stadsdeel Dordt-West. Gaat het college aanspraak maken op de subsidies vanuit het Regenboogakkoord, die onlangs opnieuw bevestigd zijn door minister Dijkgraaff (bij het congres van de Regenboogsteden op 14 oktober 2022), gezien wij ook een regenboogstad zijn? 	<ul style="list-style-type: none"> • Is we onderzoeken / plannen maken hoe we de leefbaarheid en sociale cohesie van buurten en straten kunnen verbeteren, is inclusiviteit en tolerantie naar bewoners met alle (culturele) achtergronden onderdeel van dat onderzoek. In Dordrecht vormen we een samenleving waarin iedereen kan en mag meedoen. • Zie antwoord vorige vraag. • Ja, het programma regenboogsteden wordt de komende 4 jaar voortgezet inclusief financiële middelen, zoals minister Dijkgraaff op 14 oktober heeft aangekondigd. De details, bijvoorbeeld over de hoogte van het subsidiebedrag zijn vooralsnog onbekend.
		College
35	<p>Groen, duurzaam en ruimtelijk Dordrecht</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Voor een aangenaam verblijfsklimaat besteden we meer aandacht aan groen in de binnenstad" (p. 28). Komt er ook meer groen in andere wijken? Gaat het college meer niet-versteende oppervlakte in alle wijken van Dordrecht realiseren? Zo ja, op welke manier? • Hoe geeft het college invulling aan de uit het Klimaatakkoord van Parijs voortvloeiende plicht van de overheid om ervoor te zorgen dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot 1,5 graad Celsius? • "In 2023 gaan we het handboek 'Natuurinclusief bouwen en ontwikkelen' standaard toepassen" (p. 40). Is dit van 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, ook in andere wijken, vooral daar waar Meerjaren Onderhoudsprogramma (MOP) projecten lopen, zoals bij de Haringvlietstraat op de Staart. Of waar we kunnen samenwerken met een woningbouwcorporatie, zoals bij de Charlotte de Bourbonstraat in Nieuw Krispijn. • Onze lokale inspanningen zijn er op gericht om onze bijdrage aan het tegengaan van de opwarming zo goed mogelijk te leveren. Dat doen we door de doelstellingen vanuit de RES 1.0 te realiseren voor 2030 in combinatie met lokale ambities. Hierop hebben we de afgelopen jaren via vijf prestatielijnen (waaronder energiebesparing, duurzame opwek en warmte) ingezet op het terugdringen van het gebruik van fossiele energie, uitstoot van CO2 en het opwekken van hernieuwbare energie. Deze prestatielijnen zetten we door en scherpen we aan zodat we de ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn gaan halen.

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

<p>toepassing op alle bouwontwikkelingen in Dordrecht? Zo nee, op welke niet en op welke wel?</p> <ul style="list-style-type: none"> • “We onderzoeken de mogelijkheid voor het planten van bomen voor nieuw geboren Dordtenaren en werken daar een voorstel voor uit” (p. 41). Hoeveel bomen zouden dit zijn per jaar? Wanneer komt dit voorstel naar de raad? • “We doen onderzoek naar het gebruik van duurzaam gereedschap in het beheer van groen” (p. 41). Is het groenbeheer in eigen beheer van de gemeente of wordt dit aanbesteed? Indien aanbesteed, is er aanbesteed met criteria voor duurzaam gereedschap? Wanneer is de volgende aanbesteding? • Zet het college in op meer openbare watertappunten? Zo ja, wat is hiervoor de doelstelling en het budget? • “We creëren bewustwording met educatie over klimaatadaptatie en biodiversiteit” (p. 42). Hoe krijgt deze educatie vorm? Welke budgetten en doelen worden hiervoor gereserveerd en hoe wordt de raad betrokken en geïnformeerd? • Regelt de gemeente op dit moment educatie over verantwoord huisdierenbezit? Zo nee, is dit college dat in de komende jaren van plan? • “Per domein willen we een transitiepad ontwikkelen waarmee we route (sic) naar 2040 haalbaar maken” (p. 42). Wat is een transitiepad? Wanneer presenteert het college deze transitiepaden? Zullen deze transitiepaden ook concrete, meetbare tussendoelen bevatten?	<ul style="list-style-type: none"> • Het handboek is van toepassing op bijna alle bouwontwikkelingen in Dordrecht, behalve bij kleine bouwactiviteiten (zoals het plaatsen van rolluiken aan een woning). De mogelijkheden om effectief natuurinclusief te bouwen zijn te beperkt in kleine bouwactiviteiten. • We werken momenteel een voorstel uit en komen daar begin 2023 mee naar de raad. • Het groenonderhoud wordt, op enkele onderdelen uit het Centrum en het specialistische boomonderhoud na, aanbesteed en dus uitgevoerd door groenaanemers. Duurzaamheid in het algemeen en het gebruik van duurzaam gereedschap in het bijzonder maken onderdeel uit van die aanbestedingen. Het groenonderhoud wordt per wijk aanbesteed, maar hebben (bewust) andere looptijden en startmomenten. In principe worden er elk jaar dus wel één of meerdere wijken aanbesteed. • Ja, dit is de intentie. Zodra nadere politieke duiding is opgehaald wordt in overleg met de GGD (onze uitvoeringspartner bij het realiseren van watertappunten) een voorstel gemaakt. In voorbereiding hiervan inventariseert de GGD nu wat al is aan openbare tappunten en welke er daarvan de verantwoordelijkheid zijn van de gemeente (verantwoordelijk voor onderhoud). Financiering loopt momenteel via JOGG subsidie aan de GGD. Gemeente betaalt via JOGG alleen de installatiekosten. Evides betaalt het watertappunt zelf. Het onderhoud ter voorkoming van legionella e.d. is voor rekening van de gemeente en gaat via areaaluitbreiding. Momenteel is het zo dat er volgens de subsidieafspraken tenminste een watertappunt per jaar wordt gerealiseerd. Dit jaar zijn het er waarschijnlijk twee à drie, de eerste is gerealiseerd. • Educatie krijgt vorm door het hanteren van de Dordtse Buurtaanpak bij de uitvoering van projecten uit het Meerjaren Onderhoudsprogramma (MOP). De aanpak ondersteunt, versterkt en faciliteert de opgave voor de bestaande stad om buurten klimaatbestendig en biodivers in te richten. Samen met bewoners. Een onderdeel van de aanpak is bewustwording creëren over klimaatadaptatie en
--	--

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

<ul style="list-style-type: none"> • “Dit doen we door voor het jaar 2030 alle woningen met EFG-labels uit te faseren” (p. 42). Hoe gaat het college dit aanpakken? • “We stellen een voedselvisie op” (p. 43). Wanneer presenteert het college deze aan de raad? Zal hierin ook aandacht zijn voor de eiwittransitie naar plantaardig voedsel? • “Tegelijkertijd bieden we de particuliere huurders ondersteuning om het ‘gesprek’ aan te gaan met hun verhuurder” (p. 43). Wat houdt deze ondersteuning in? • “We onderzoeken de bodem-, groen- en waterkwaliteit bij groene verduurzaming” (p. 45). Hoe gaat het college om met door PFAS vervuilde tuinen en tuinencomplexen? Gaat het college vervuilde tuinencomplexen die in bezit van de gemeente zijn saneren? • In de tabel op pagina 55 vinden wij het onderwerp dierenwelzijn niet terug. Welk budget reserveert het college voor het dierenwelzijnsbeleid? Kan dit in een tabel worden uiteengezet, inclusief de budgetten van voorgaande jaren? Kan voorts worden uiteengezet waaraan dit budget wordt besteed? • “We evalueren de walstroomfaciliteiten voor de binnenvaart” (p. 46). Zijn op dit moment voor alle ‘geparkeerde’ schepen walstroomvoorzieningen beschikbaar? Wordt hier groene stroom voor ingekocht? • Heeft het college kennisgenomen van het “Handelingsperspectief Bijen en Balsemien in de Biesbosch”	<p>biodiversiteit. Ook het opgaveteam groenblauw werkt aan een concreet plan om educatie en bewustwording verder vorm te geven. De budgetten en doelen van het groenblauwe opgaveteam worden hiervoor ingezet. Het groenblauwe opgaveteam zet onder andere de door de EU toegekende subsidie "Biodiverse Cities" in om (met budget) meer bewustwording te creëren. Andere activiteiten die vanuit Weizigt worden uitgevoerd en die bewustwording en educatie tot doel hebben blijven doorlopen, zoals operatie Steenbreek en de inzet van de tuincoach. Graag horen wij hoe uw raad op dit punt betrokken en/of geïnformeerd wenst te worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nee, op dit moment nog niet. We betrekken de wenselijkheid hiervan volgend jaar bij het evalueren en herijken van het dierenbeleid. • Een transitiepad is een richtinggevende route richting een einddoel per domein/sector. Het einddoel is klimaatneutraal of te wel geen uitstoot van broeikasgassen meer. Het college komt met een startnotitie klimaatneutraal 2040 in Q1 van 2023. Daarin zullen de transitiepaden worden beschreven en zal de raad ook gevraagd worden richting te geven. Er zullen per transitiepad concrete en meetbare tussendoelen worden benoemd. • We zetten in op een goede samenwerking met de corporaties om hun EFG-label bezit uit te faseren en te verduurzamen en komen nog met een plan van aanpak voor het verder stimuleren van labelstappen bij particuliere huiseigenaren en -verhuurders. Een meer uitgewerkte aanpak inclusief doelstellingen volgt dus nog.<ul style="list-style-type: none"> • De voorbereidingen voor het opstellen van een voedselvisie moeten nog opgestart worden. Wij verwachten in de eerste helft van 2023 met een plan van aanpak richting de raad te komen. • Die ondersteuning bestaat in ieder geval uit het informeren van de huurders over hun rechten in deze en hulp (met bijvoorbeeld voorbeeld brieven of het opstellen daar van) en advies bij het aanspreken van de verhuurder hierop. Verder wordt landelijk gewerkt aan het aanmerken van enkel glas als een gebrek aan de
--	---

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

van de Provincie Zuid-Holland? Hierin wordt ook een rol voor de gemeente voorzien. Heeft het college hier budget voor gereserveerd?

- Ontwikkelt het college een visie op windenergie op het eiland van Dordrecht?
- Waarom is de doelstelling van huishoudelijk restafval per inwoner (228 kg) hoger dan het gerealiseerde resultaat in 2019 (214 kg)? Heeft het college niet de doelstelling om de afvalproductie te verminderen en de afvalscheiding te bevorderen? Zo ja, kunnen deze doelstellingen worden gedeeld?
- De doelstelling van het programma VANG – Huishoudelijk afval (HHA) was om in 2020 75% van het huishoudelijk afval gescheiden in te zamelen. Welk percentage heeft Dordrecht gehaald? Welke maatregelen neemt het college om alsnog aan deze doelstelling te voldoen? Welk budget is hiervoor gereserveerd?
- Kan het college toelichten wat het begrote percentage hernieuwbare elektriciteit is voor 2023 (zie de tabel op pagina 52) en op basis waarvan deze doelstelling is vastgesteld?
- De gemeente beheert 1,1 miljoen vierkante meter gazon (p. 129). In hoeverre gaat het college de komende jaren intensief beheerd gras omvormen tot bloemrijk grasland om

woning, zodat de verhuurder dat moet verhelpen omdat het onder de onderhoudsplicht valt.

- Vanuit de opgave Groenblauwe Stad hebben we geen aanpak voor met PFAS vervuilde tuinen en tuincomplexen. Ook hebben wij geen plan om met PFAS vervuilde tuinencomplexen die in bezit zijn van de gemeente te saneren. Wel onderzoeken in het kader van de City Deal Openbare Ruimte het bodemleven en hoe we dit zouden kunnen en/of moeten versterken voor een gezonde bodemkwaliteit. Uitzondering is dat we op de Staart (in de Hel- en Zuilespolder en de oevers van het Wantij) proeven willen doen met het uit de grond halen van PFAS d.m.v. planten die PFAS in de wortels opnemen. Door de planten na een bepaalde periode uit de grond te halen, haal je dan ook de PFAS uit de grond. Het probleem is dan nog niet opgelost, maar je verplaatst het. We stellen voor om deze proeven te doen in de Groeifondsaanvraag NL 2120.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Hondenbeleid	573.000	573.000	550.000	588.000
Opvang zwerfdieren / Louter Bloemen	169.000	197.000	200.000	203.000
Diervverzorging in parken	21.000	14.000	16.000	33.000
Ongedierte, plaagdieren en dode dieren	15.000	24.000	30.000	13.000
Rattenbestrijding	64.000	67.000	109.000	53.000
Eikenprocessierups, taxuskever, wespen e.a.	0	51.000	92.000	73.000
	842.000	926.000	997.000	963.000

- Nee, er zijn niet voor alle "geparkeerde" schepen walstroomvoorzieningen aanwezig. De walstroominstallaties zijn met name aangelegd in en om de binnenstad en zijn beperkt aanwezig in de Zeehaven en de Merwedehavens. De ingekochte elektriciteit is, sinds de ingebruikname in 2012, duurzaam opgewekt.
- Nee, het college heeft nog geen kennisgenomen van het Handelingsperspectief. De definitieve versie van deze aanpak volgt waarschijnlijk nog dit jaar. Provincie Zuid-Holland is de trekker van het Handelingsperspectief. Het klopt dat de

Kenmerk

Datum

31 oktober 2022

	<p>de biodiversiteit te helpen? Welk budget is hiervoor gereserveerd?</p>	<p>provincie een rol ziet voor de gemeente Dordrecht. Hier heeft het college (nog) geen budget voor gereserveerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft een structuurvisie wind vastgesteld. De mogelijkheden voor wind op het eiland zijn hierin vastgelegd. • In 2020 is 228 kg restafval per inwoner ingezameld. Deze realisatie was onder andere vanwege thuiswerken hoger dan in 2019. Als resultaat van de doorgevoerde beleidsmaatregelen, is de in 2021 ingezamelde hoeveelheid restafval gedaald tot 190 kg per inwoner. Wij hebben als doel de hoeveelheid restafval verder te verlagen door verbeteringen van de afvalscheiding in de Binnenstad en bij de hoogbouw door te voeren. Als eerstvolgende maatregel wordt binnenkort het groente-, fruit, tuinafval en etensresten in de Historische Binnenstad gescheiden ingezameld. • In 2021 is het aandeel gescheiden ingezameld huishoudelijk afval gestegen van 50% naar 56%. Met maatregelen voor een betere afvalscheiding in de binnenstad en bij hoogbouw gaan we, conform het vastgestelde grondstoffenbeleidsplan, dit percentage verder verhogen. De businesscases voor de maatregelen bij de hoogbouw stemmen we de komende maanden af met HVC. Zo mogelijk zullen de kosten gedekt worden door de financiële voordelen op verwerking; indien de maatregelen niet voldoende voordeel opleveren, zullen we dit bij de kadernota betrekken. • Nee, zoals aangegeven in de tekst boven de tabel is de BBV indicator een vaste verplichte door het rijk gehanteerde indicator. Deze is gebaseerd op de klimaatmonitor en maakt het vergelijk tussen de verschillende gemeenten mogelijk. Het cijfer zoals opgenomen stamt uit 2020. Omdat de opwek van duurzame elektriciteit vooral wordt gerealiseerd door inwoners en bedrijven, waarbij voor het overgrote deel geen vergunningsplicht geldt, hebben wij geen goed zicht op toekomstige ontwikkelingen. Een goede prognose voor 2023 is daarom lastig te maken.
--	---	---

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

		<ul style="list-style-type: none"> De gemeente gaat de komende jaren plekken met ecologische potenties omvormen naar bloemrijke graslanden. Hiertoe wordt momenteel gewerkt aan een maaibeheerplan. In dit plan komt te staan hoeveel gazons de gemeente wenst om te zetten naar bloemrijk grasland en welk budget daarvoor benodigd is. Oplevering van dit plan gebeurt voor het einde van het jaar. Het is nog niet bekend welk budget wordt ingezet om de gewenste omvorming naar bloemrijk gras mogelijk te maken.
		Wethouder Van Benschop
36	<p>Gezond, sociaal en zorgzaam Dordrecht</p> <ul style="list-style-type: none"> Aangaande het diversiteitsbeleid: Dordrecht is 1 van de regenboogsteden die het regenboogakkoord heeft ondertekend. Kan het college bevestigen dat Dordrecht zichzelf goed op de kaart zal zetten als actieve regenboogstad? Kan het college bevestigen dat bij de strategie-aanpak 'vroeg eropaf' ook jongeren met schulden worden meegenomen? Kan het college bevestigen dat onverwachte kosten met betrekking tot huisdieren, ook mee gaan wegen bij de aanpak van de schuldenproblematiek van minder bedeelde inwoners, zoals toegezegd door wethouder Heijkoop in de commissie van 11 oktober? 	<ul style="list-style-type: none"> Ja. Alle inwoners met een betalingsachterstand worden gemeld, ongeacht leeftijd. In de praktijk betekent dit vanaf 18 jaar, want tot die leeftijd hebben jongeren geen of nauwelijks betalingsverplichtingen bij signaalpartners. De SDD kijkt naar het totaalplaatje van een inwoner. Wij onderkennen dat het huisdieren vaak een belangrijke positie innemen in de levens van inwoners. In een schuldregeling wordt daarom nooit gevraagd om huisdieren de deur uit te doen.
		Wethouder Burggraaf e.a.
37	<p>Bouwend en bereikbaar Dordrecht</p> <ul style="list-style-type: none"> Gaat het college financieel nadeel dragen voor het bouwen van sociale huurwoningen? Zo ja, welk budget is hiervoor gereserveerd? 	<ul style="list-style-type: none"> Antwoord volgt Het inrichten van de openbare ruimte volgens het STOMP principe vraagt per gebied of zelfs per straat om maatwerk. We gaan stadsbreed kijken welke vervoerswijze waar prioriteit krijgt en hoeveel ruimte daarvoor nodig is. Bij het creëren van een betere positie voor de voetganger betrekken we de vereiste aanrijtijden voor hulpdiensten. Nood en hulpdiensten worden daarom in het ontwerp proces betrokken. Op een aantal wegen zal de

Kenmerk**Datum**

31 oktober 2022

<ul style="list-style-type: none"> • Hoe zet het college met STOMP de voetganger centraal als vanwege de krappe aanrijtijden van de hulpdiensten de meeste wegen hun huidige inrichting dienen te behouden? • “We wijzen locaties aan voor het (terug-)bouwen van 1.200 sociale huurwoningen” (p. 81). Waarom kiest het college niet voor gemengde ontwikkelingen en wijken, door bij ieder bouwproject minstens 30% sociale huur te eisen? • “Dit alles moet leiden tot een jaarlijkse realisatie van gemiddeld 1.000 woningen” (p. 82). In hoeverre is deze doelstelling in lijn met de provinciale woningbouwafspraken van minister Hugo de Jonge? • In hoeverre wordt de inrichting van 30 km-straten die niet zijn ingericht als 30 km-straten de komende jaren verbeterd? Welke straten worden aangepakt en welk budget is hiervoor gereserveerd?	<p>snelheid niet omlaag kunnen vanwege de vereiste aanrijtijden van hulpdiensten en deze kunnen daarom niet worden ingericht voor 30 km/u. Maar ook bij de huidige snelheid kunnen keuzes in het ontwerp/inrichting van een straat helpen zoals minder ruimte voor parkeren, instellen van eenrichting en meer ruimte voor voetganger en groen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is om meerdere redenen praktisch niet uitvoerbaar om bij ieder bouwproject minstens 30% sociale huur te eisen. Zo lopen bepaalde projecten al, er moet rekening worden gehouden met de financiële haalbaarheid (grondexploitatie), niet alle grond is van de gemeente en in sommige wijken/buurten is ten behoeve van een gemengde samenstelling het toevoegen van sociale huur minder resp. andere prijsklassen ook gewenst. • Met minister De Jonge worden afspraken gemaakt via de provincie en de regio Drechtsteden. Dordrecht zit op dit moment met 1.000 woningen per jaar aan de hoge kant wanneer er volgens de provincie gekeken wordt naar de huidige behoefte en het woningtekort. De ambitie in de regio/gemeente is echter om meer te bouwen dan onze eigen behoefte. Hier wordt op dit moment intensief voor gelobbyd en wordt in de planning reeds op ingespeeld. • De gemeenteraad heeft middels een motie gevraagd de maximumsnelheid in de stad zo veel mogelijk terug te brengen naar 30km/u. Daarnaast wordt gevraagd om bestaande straten (die niet goed zijn ingericht) beter in te richten. Dit onderwerp zal worden meegenomen in het nog op te stellen programma mobiliteit. Het maken van een verkeersstructuurplan voor de gehele stad maakt hier onderdeel van uit. Dan wordt duidelijk welke straten wel, niet of later worden aangepakt en hoeveel budget hiervoor nodig is. Het programma zal inclusief verkeersstructuurplan te zijner tijd aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Tot die tijd wordt werk-met-werk gemaakt. Oftewel straten waar groot onderhoud gepleegd wordt, worden beter ingericht.
--	--